

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudce JUDr. Ivo Pospíšila a soudkyně Mgr. Sylvie Šiškeové v právní věci žalobce: **I. D.**, zastoupen Mgr. Pavlínou Zámečnickovou, advokátkou se sídlem Příkop 834/8, Brno, proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**, se sídlem náměstí Hrdinů 1634/3, Praha 4, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 21. 3. 2018, č. j. MV-15709-4/SO-2018, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 30. 6. 2020, č. j. 31 A 52/2018 - 124,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalované **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a řízení před krajským soudem

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 21. 3. 2018, č. j. MV-15709-4/SO-2018 zamítla odvolání žalobce a potvrdila rozhodnutí Ministerstva vnitra, Odboru azylové a migrační politiky, ze dne 23. 11. 2017, č. j. OAM-122506-13/MC-2017, kterým mu nebyla prodloužena platnost pobytové karty rodinného příslušníka občana EU dle § 87p odst. 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). Žalobce měl závažným způsobem narušit veřejný pořádek, což je důvodem pro ukončení jeho přechodného pobytu na území České republiky uvedeným v § 87f odst. 3 písm. f) téhož zákona (resp. dle § 87f odst. 3 písm. d) ve znění téhož zákona účinného do 14. 8. 2017). V rozhodnutí správní orgán I. stupně stanovil lhůtu k vycestování z území České republiky.

[2] Žalobce spolu se svou manželkou a se svým synem brojili proti rozhodnutí žalované žalobou. Nesouhlasili se závěry žalované, že by žalobce měl narušit zvláště závažným způsobem veřejný pořádek, a má za to, že správní orgán I. stupně ani žalovaný se s tím

dostatečným způsobem nevypořádali. Ohrožení veřejného pořádku z jeho strany musí být aktuální v době vydání rozhodnutí, tj. cizinec se musí v době vydání dopouštět jednání zvláště závažným způsobem narušujícího veřejný pořádek. Správní orgán je povinen hodnotit skutkový stav věci v okamžiku vydání rozhodnutí, a nikoliv k okamžiku zahájení řízení, resp. před zahájením řízení. V případě prvních čtyř odsouzení uložené tresty řádně vykonal. Tyto tresty mu byly soudy zahlazeny, ale správní orgány obou stupňů k tomu nepřihlížely. Při odsouzení za další trestné činy, na které správní orgány ve svém rozhodování poukazovaly, byly žalobci ukládány podmíněné tresty odnětí svobody či alternativní trest obecně prospěšných prací, z čehož se podává, že k výchovnému působení na žalobce takové tresty postačí. Od spáchání posledního skutku (dne 1. 6. 2015) se žalobce prokazatelně nedopustil žádného dalšího protiprávního jednání a nedostal se do rozporu se zákonem, napravil se a žije řádným životem. Hrozba narušení veřejného pořádku z jeho strany tak není v žádném případě aktuální a nehrozí ani do budoucna.

[3] Žalobce dále namítal, že správní orgány nedostatečným způsobem posoudily otázku přiměřenosti zásahu napadeného rozhodnutí do jeho soukromého a rodinného života. Sdílí totiž společnou domácnost se synem a manželkou, která s ohledem na komplikovaný zdravotní stav vyžaduje pravidelnou péči a podporu. Měl být vyzván k prokázání skutečností, které správní orgány pro jejich nedoložení nezohlednily. K porušení jeho práv došlo i tím, že správní orgány nejednaly s manželkou žalobce a jeho synem jako s účastníky řízení.

[4] Krajský soud žalobu žalobce jako nedůvodnou zamítl. Manželka žalobce i jeho syn, kteří podali žalobu proti napadenému rozhodnutí společně se žalobcem, měli možnost samostatně brojit proti dotčení svých práv. Neuhradili však soudní poplatek, proto soud řízení ohledně nich zastavil.

[5] Žalobce dle krajského soudu závažným způsobem narušil veřejný pořádek. Přestože jeho trestná činnost nespočívala v nejzávažnější trestné činnosti, soud spatřil nebezpečí závažného narušení veřejného pořádku především v dlouhodobém opakování trestné činnosti, kterou s ohledem na opakované odsouzení k výkonu trestu odnětí svobody nelze bagatelizovat. Žalobce páchal prakticky po celou dobu svého pobytu na území České republiky trestnou činnost a zároveň v období mimo výkon trestu nebyl zaměstnán, ani neměl jiný řádný zdroj obživy (resp. toto neprokázal). Tedy neprokázal žádné standardní pracovní, obchodní či jiné obdobné vtahy, ze kterých by bylo možno dovodit, že jeho přístup k životu směřuje k eliminování nebo alespoň minimalizaci nebezpečí závažného narušení veřejného pořádku. To vše při vědomí toho, že Česká republika má právo od cizinců, kteří chtějí dlouhodobě pobývat na jejím území, vyžadovat patřičný respekt ke svému právnímu řádu.

[6] K přiměřenosti zásahu napadeného rozhodnutí do soukromého a rodinného života soud uvedl, že předložení důkazních prostředků, kterými mohla být prokázána závislost manželky a syna, bylo ve výlučném zájmu žalobce. Jelikož se jednalo o řízení zahájené na žádost, měl to být žalobce, kdo měl správním orgánům prokazovat a tvrdit svoji rodinnou situaci. Žalobce v řízení neposkytl podklady, ze kterých by bylo možné posoudit závislost manželky na žalobci. Žalovaný tedy vyhodnotil skutkový stav zcela v souladu s tím, jaká tvrzení sám žalobce uvedl před správními orgány. Předložené listiny neprokazují závislost manželky ani syna žalobce, ani navázání přátelských vztahů, vytvoření pracovního a sociálního zázemí žalobce na území České republiky a zejména silných rodinných vazeb. Syn je již zletilý a žalobce neprokázal, že by byl odkázán na jeho výživu. Soud dospěl k závěru, že zdravotní stav manželky žalobce je značně komplikovaný, ale komplikace jsou způsobeny jejím obecným zdravotním stavem (obezita, CHOPN, astma). Z předložených listin ve věci nezletilého chlapce, který je v péči manželky nejméně od listopadu 2017, plyne, že je manželka schopna sama zajišťovat péči o pětiletého chlapce. Tvrzení žalobce, že manželku doprovází k lékaři, stará se o ni, zajišťuje rodinu i domácnost a má pro ni být velkou psychickou podporou, soud vyhodnotil jako nevěrohodné.

[7] Žalobce neprokázal ani navázání přátelských vztahů, vytvoření pracovního a sociálního zázemí. Žalobce je v trestních příkazech z roku 2013 a 2015 veden jako nezaměstnaný, což i sám uvedl v žádosti o prodloužení přechodného pobytu na území ČR, soud tedy neshledal, že by si žalobce vytvořil pracovní či sociální zázemí na území ČR, které měly správní orgány zohlednit. Žalobce je recidivistou a v řízení nebylo prokázáno naplnění žádných mimořádných okolností směřujících k tomu, aby žalobci nebylo zrušeno pobytové oprávnění.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[8] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodů, které podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[9] Řízení před soudem je zatíženo vadou, která má za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé, když manželce a synovi žalobce nebylo umožněno vystupovat v řízení před soudem jako osobám zúčastněným na řízení dle § 34 odst. 3 s. ř. s. Krajský soud se náležitě přezkoumatelně nevypořádal s námitkou stěžovatele, pokud tento namítal, že v řízení před správním orgánem I. stupně i v řízení před žalovaným byli jeho manželka a syn opomenuti jako účastníci řízení.

[10] Uvedený závěr, že stěžovatel narušuje závažným způsobem veřejný pořádek správní orgány i krajský soud zdůvodňují tím, že byl v minulosti na území celkem sedmkrát odsouzen pro spáchání trestných činů. Stěžovatel nesouhlasí a má za to, že správní orgány ani krajský soud se dostatečným způsobem nevypořádaly s aktuálností a závažností hrozby, kterou má představovat. Stěžovatel naposledy spáchal trestný čin dne 1. 6. 2015, tedy téměř tři roky před tím, než bylo vydáno rozhodnutí žalované. Nepopírá, že byl v minulosti za trestnou činnost odsouzen, nicméně má za to, že svým chováním po spáchání posledního z trestných činů prokázal, že se napravil a že z jeho strany ani do budoucna nehrozí skutečné, aktuální a závažné narušení veřejného pořádku. O tom svědčí i to, že se buď osvědčil ve zkušebních dobách podmíněného odsouzení, nebo jeho odsouzení byla zhlazena. Pokud by nedošlo k jeho nápravě, soud by zcela jistě nevyslovil, že se žalobce osvědčil ve zkušební době podmíněného odsouzení, ani by nerozhodl o zhlazení jeho odsouzení.

[11] Krajský soud a správní orgány se nezabývaly veškerými hledisky jeho rodinného života, zejména pak dobou, která uplynula od spáchání trestných činů, dobou pobytu žalobce v České republice, vzájemnými citovými vazbami mezi stěžovatelem a jeho rodinnými příslušníky. Dále také závislostí manželky na stěžovateli (v souvislosti s jejími zdravotními problémy) a rozsahem, v jakém by byl soukromý život stěžovatele a jeho rodiny negativním způsobem ovlivněn neprodloužením pobytového oprávnění. V neposlední řadě se správní orgány ani soud nezabývaly absencí jakéhokoliv zázemí stěžovatele v zemi jeho původu.

[12] Stěžovatel odkazuje na rozsudek Okresního soudu Brno-venkov ze dne 20. 5. 2020, č. j. Nc 113/2019 – 83, ze kterého plyne, že je v listinách týkající se péče o nezletilého uváděna manželka stěžovatele, péči o něj však zajišťuje spolu s ní také stěžovatel. V odůvodnění tohoto rozsudku je citovaná zpráva orgánu sociálně právní ochrany dětí, ve které je mimo jiné uvedeno, že nezletilý žije se stěžovatelem a jeho manželkou v pronajatém bytě, oslovuje je mamí a tati; jeho vztah k nim je stejný jako k rodičům. V době, kdy byla jeho manželka nemocná, byla péče o nezletilého, o ni i celou domácnost z větší části na stěžovateli.

[13] Žalovaná ve svém vyjádření ke kasační stížnosti odkázala na své písemné vyjádření k žalobě a obsah svého rozhodnutí. Ztotožnila se s tím, jak věc posoudil krajský soud, a navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[14] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost dle § 102 s. ř. s. přípustná, a za žalovanou jedná osoba splňující podmínky právního vzdělání vyžadované dle § 105 odst. 2 s. ř. s. Nejvyšší správní soud dále přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

[15] Kasační stížnost není důvodná.

[16] Podle § 87f odst. 3 písm. f) zákona o pobytu cizinců „[m]inisterstvo dále ukončí rodinnému příslušníkovi občana Evropské unie přechodný pobyt na území, pokud obrožuje bezpečnost státu nebo závažným způsobem narušuje veřejný pořádek, není-li zabájeno řízení o správním vyhoštění“.

[17] Výkladem pojmů „veřejný pořádek“, resp. „závažné narušení veřejného pořádku“ v kontextu zákona o pobytu cizinců se podrobně zabýval rozšířený senát v usnesení ze dne 26. 7. 2011, č. j. 3 As 4/2010 - 151, č. 2420/2011 Sb. NSS, kde konstatoval, že „[p]ři výkladu pojmů „veřejný pořádek“, resp. „závažné narušení veřejného pořádku“, používaných v různých kontextech zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, je třeba brát v úvahu nejen celkový smysl dané právní úpravy, ale přiblížit i ke rozdílným okolnostem vzniku, původu a účelu jednotlivých ustanovení, v nichž jsou tyto pojmy užity. Narušením veřejného pořádku podle § 119 odst. 2 písm. b) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, může být jen takové jednání, které bude představovat skutečné, aktuální a dostatečně závažné obrožení některého ze základních zájmů společnosti (srov. čl. 27 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES). I v takovém případě je však nutno zohlednit individuální okolnosti života cizince a přiblídnout k jeho celkové životní situaci.“

[18] Pojem „veřejný pořádek“ je tedy nutno chápat a vykládat v kontextu konkrétního ustanovení, v němž je použit, a vycházet přitom z jeho účelu. Byť v citovaném usnesení se rozšířený senát zabýval výkladem tohoto pojmu primárně ve vztahu k § 119 zákona o pobytu cizinců, považuje Nejvyšší správní soud jeho závěry za přiměřeně použitelné i v posuzované věci, samozřejmě při zohlednění smyslu a účelu § 87f odst. 3 písm. f) zákona o pobytu cizinců, který je jedním z ustanovení přímo transponujících do českého právního řádu čl. 27 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES. Musí být tedy interpretován v souladu s účelem směrnice. To platí, přestože v nyní posuzované věci jde o rodinného příslušníka občana České republiky, který svobodu volného pohybu či pobytu v jiných členských státech nevyužívá, nicméně pokud se zákonodárce rozhodl i tyto osoby zařadit do kategorie rodinného příslušníka občana EU, musí být dané ustanovení interpretováno ve všech případech jednotným způsobem.

[19] Uvedené ustanovení směrnice (čl. 27 odst. 2) přitom uvádí: „Opatření přijatá z důvodů veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti musí být v souladu se zásadou přiměřenosti a musí být založena výlučně na osobním chování dotyčné osoby. Předchozí odsouzení pro trestný čin samo o sobě přijetí takových opatření neodůvodňuje. Osobní chování dotyčného jednotlivce musí představovat skutečné, aktuální a dostatečně závažné obrožení některého ze základních zájmů společnosti. Odůvodnění, která přímo nesouvisí s dotyčnou osobou nebo souvisí s generální prevencí, nejsou přípustná.“

[20] Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 29. 5. 2020, č. j. 2 Azs 29/2019-33, konstatoval, že „předchozí protiprávní jednání žalobce ještě samo o sobě nepostačuje k zamítnutí žádosti o udělení povolení k přechodnému pobytu podle § 87e odst. 1 písm. f) zákona o pobytu cizinců, neboť toto ustanovení má výhradně preventivní, nikoliv sankční charakter. Kriminální minulost žadatele ovšem bude velmi často výchozím bodem úvahy o tom, zda u žadatele i do budoucna existuje důvodné nebezpečí, že by mohl opět závažným způsobem narušit veřejný pořádek. Při posuzování tohoto rizika je kromě závažnosti a povahy spáchaných trestných činů třeba zkontrolovat i další aspekty předmětného případu, jako je např. předcházející bezúboňnost či naopak opakování

trestné činnosti u žadatele, chování žadatele ve vazbě či ve výkonu trestu a po propuštění, případně motiv, který jej ke spáchání trestného činu vedl, jeho postoj k dosavadní trestné činnosti atd. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 2. 2020, č. j. 5 Azs 383/2019-40, ze dne 26. 9. 2018, č. j. 2 Azs 156/20 - 49).“

[21] Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 13. 6. 2013, č. j. 3 As 78/2012 - 32, vyslovil závěr, že skutečné, aktuální a dostatečně závažné ohrožení některého ze základních zájmů společnosti může být dáno i při menší intenzitě jednotlivých narušení zákona (srov. i rozsudky soudu ze dne 7. 11. 2018, č. j. 4 Azs 285/2018 - 35, či ze dne 14. 4. 2020, č. j. 3 Azs 33/2020 - 40).

[22] Správní orgány v rámci posouzení závažného narušení veřejného pořádku mohou přihlížet i k zaházeným odsouzením. V rozsudku ze dne 6. 2. 2013, č. j. 1 As 175/2012 - 34, č. 2835/2013 Sb. NSS, Nejvyšší správní soud uvedl, že „[a]čkoliv bylo odsouzení pro shora uvedený skutek zablaženo, nebrání to žalovanému v tom, aby totéž jednání hodnotil pro účely řízení o žádosti o povolení trvalého pobytu jako závažné porušení veřejného pořádku. Hypotéza § 75 odst. 2 písm. f) zákona o pobytu cizinců totiž není postavena na tom, že byl cizinec odsouzen pro trestný čin, resp. že má záznam v trestním rejstříku [na rozdíl od § 75 odst. 2 písm. c) ve spojení s § 174 zákona o pobytu cizinců], nýbrž na tom že se dopustil určitého jednání. Zablažení odsouzení nenastoluje fikci, že se čin, skutek nestal. Pouze se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen (§ 70 odst. 1 trestního zákona shodné i § 106 trestního zákoníku).“

[23] V posuzované věci se správní orgány (i krajský soud) při hodnocení (jeho přezkumu) závažného narušení veřejného pořádku, podrobně zaobíraly osobou stěžovatele. Skutečnou, aktuální a závažnou hrozbu pro narušení veřejného pořádku spatřovaly zejména v dlouhodobém a opakovaném páčání trestné činnosti stěžovatelem. Stěžovatel se mezi lety 1998 až 2015 dopustil trestných činů vydírání, maření výkonu úředního rozhodnutí (celkem dvakrát), omezování osobní svobody, podílnictví, řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění, ublížení na zdraví ve stadiu pokusu, porušování domovní svobody, ohrožení pod vlivem návykové látky a trestného činu nebezpečného vyhrožování (se zbraní). Za uvedené trestné činy byl odsouzen k nepodmíněným trestům odnětí svobody v celkové délce trvání 16 měsíců (*pozn. soudu*: + 9 měsíců po přeměně z podmíněného trestu odnětí svobody), k podmíněným trestům odnětí svobody v celkové délce trvání 36 měsíců, zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel v celkové délce trvání taktéž 36 měsíců, trestu obecně prospěšných prací v délce 300 hodin a trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.

[24] Před zahájením řízení u správního orgánu I. stupně stěžovatel na základě usnesení ze dne 5. 4. 2016, č. j. 21 T 228/2013 – 89, nastoupil výkon trestu odnětí svobody v trvání devíti měsíců, který tak měl skončit méně než rok před vydáním rozhodnutí správního orgánu I. stupně. Lze tak přisvědčit závěru krajského soudu, že v době rozhodování správních orgánů stěžovatel představoval i aktuální hrozbu narušení veřejného pořádku (k tomu srov. i rozsudek ze dne 6. 2. 2013, č. j. 1 As 175/2012 - 34, č. 2835/2013 Sb. NSS, který za aktuální shledal hrozbu i v případě, že byl poslední trestný čin spáchán více než 3 roky před zahájením správního řízení).

[25] Rozhodnutí o neprodloužení platnosti pobytové karty rodinného příslušníka občana EU pro naplnění podmínek dle § 87 odst. 3 písm. f) zákona o pobytu cizinců zároveň musí být přiměřené z hlediska jeho zásahu do soukromého nebo rodinného života rodinného příslušníka občana EU.

[26] V projednávané věci se jednalo o řízení zahájené na žádost žalobce, v němž spočívá břemeno tvrzení a důkazní primárně na žadateli, nikoli na správním orgánu (k tomu viz např. rozsudky ze dne 15. 11. 2017, č. j. 8 Azs 111/2017 - 36, ze dne 7. 2. 2018, č. j. 9 As 330/2016 - 192, ze dne 12. 3. 2015, č. j. 9 Azs 12/2015 - 38, či ze dne 19. 4. 2018, č. j. 3 Azs 234/2017 - 28). Dle rozsudku ze dne 30. 8. 2017, č. j. 2 Azs 179/2017 – 38 platí, že „nelze po příslušném správním orgánu požadovat, aby výhradně z vlastní iniciativy vyhledával a opatroval důkazy, které

by mohly svědčit ve prospěch stěžovatele, tj. které by se týkaly i nepřiměřenosti tvrzeného zásahu vyhoštění do soukromého a rodinného života stěžovatele ve smyslu § 119a odst. 2 zákona o pobytu cizinců. Je zejména na samotném cizinci, aby přesvědčivým způsobem tvrdil, že v jeho případě existuje překážka bránící vydání rozhodnutí o správním vyhoštění, případně aby o tom nabídl důkazy“). Je tedy primárně na žadateli, aby správnímu orgánu sdělil veškeré skutečnosti týkající se jeho soukromého života, neboť je to právě žadatel, jemuž jsou tyto skutečnosti známy především (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 5. 2016, č. j. 5 Azs 262/2015 – 35).

[27] Stěžovatel v řízení před správními orgány poukázal na svůj partnerský život, délku pobytu a skutečnost, že na území České republiky má syna, který s ním žije ve společné domácnosti. Teprve v žalobě se stěžovatel zmiňuje o zdravotních problémech p. D. a její závislosti na péči a každodenní pomoci z jeho strany, o navázání přátelských vztahů, vytvoření pracovního a sociálního zázemí na území ČR, a zejména o silných rodinných vazbách. V zemi původu stěžovatel nemá žádné příbuzné, sociální ani rodinné zázemí a nemá ani na co navázat. V souvislosti s návrhem na přiznání odkladného účinku stěžovatel krajskému soudu předložil oddací list (sňatek stěžovatel uzavřel 28. 3. 2018), rodný list jeho syna J. M. (nar. X), listiny týkající se zdravotního stavu p. D. (ze dne 25. 1. 2018 a ze dne 14. 2. 2018) a listiny vztahující se k převzetí nezl. R. Š. (nar. X) do péče p. D. (ze dne 1. 12. 2017, ze dne 22. 11. 2017 a ze dne 10. 5. 2018). Ke kasační stížnosti, resp. k návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti stěžovatel připojil rozsudek Okresního soudu Brno-venkov ze dne 20. 5. 2020, č. j. Nc 113/2019 – 83, o svěřeni nezl. R. Š. do péče p. D.. Z rozsudku se podává, že návrh na svěřeni nezletilého do péče podala p. D. dne 29. 3. 2019.

[28] Krajský soud k výše uvedenému uzavřel, že stěžovatel neprokázal, že by nejméně v posledních sedmi letech před rozhodnutím správních orgánů pracoval. Neprokázal ani závislost (odkázanost na výživu) svého syna a své manželky na jeho péči (v době řízení před správními orgány). Krajskému soudu tak nebylo zřejmé, v čem by se měla zásadně zhoršit situace stěžovatele v důsledku nutnosti opustit Českou republiku, když se do pracovního života řádně nezapojil, sociální vazby na území ČR (krom rodiny) nijak neprokázal a neprokázal ani odkázanost členů rodiny na jeho osobě. Ve svém rozsudku pak vyšel z toho, že je při přezkumu rozhodnutí správního orgánu vázán § 75 odst. 1 s. ř. s., dle kterého soud při přezkoumání rozhodnutí vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

[29] Nejvyšší správní soud se s těmito závěry krajského soudu ztotožnil.

[30] Necelý rok před vydáním rozhodnutí správní orgánu I. stupně měl stěžovatel vykonávat trest odnětí svobody, nebyl zaměstnán a péči o domácnost, syna a nezletilého R. Š. musela zastat jeho manželka, která dle jeho tvrzení trpěla zdravotními problémy. Po vydání rozhodnutí správního orgánu I. stupně uzavřela p. D. s biologickou matkou nezletilého R. Š. „Dohodu o dočasném umístění dítěte“. Po vydání rozhodnutí žalované se stěžovatel a p. D. vzali. Stěžovatel už od vydání rozhodnutí správního orgánu I. stupně věděl, že jeho pobytový titul nebyl prodloužen a byla mu stanovena povinnost z území České republiky vycestovat. Svoje rodinné vazby tedy „posiloval“ s vědomím, že pravděpodobně bude muset Českou republiku opustit (činila tak i p. D.). Výše uvedené události vykazují velice úzkou časovou spojitost s rozhodnutím správního orgánu I. stupně o neprodloužení pobytového titulu stěžovatele, který si tak musel být vědom toho, že jeho další setrvání na území ČR a vedení rodinného života v této zemi je značně nejisté (srov. rozsudek ze dne 26. 8. 2019, č. j. 1 Azs 222/2019 - 24). V této souvislosti je s podivem, že se stěžovatel, ač dle rozsudku č. j. Nc 113/2019 - 83 je nezl. R. Š. v péči p. D. od konce roku 2015, o něm zmiňuje poprvé až v návrhu na přiznání odkladného účinku žaloby (po třech a půl letech). Stěžovatel svůj blízký vztah s nezletilým dokládá až v přílohách návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, ač mu nic nebránilo o tom pojednat již v žalobě a v řízení před správními orgány.

[31] Paní D. i její syn si navíc prokazatelně často museli vystačit sami. Skutečnost, že stěžovatel nebyl v posledních sedmi letech před rozhodnutími správních orgánů zaměstnán, ani sám nevyvrací. Zmiňuje pouze, až v řízení před Nejvyšším správním soudem, že mu finančně vypomáhají rodiče, kteří žijí ve Španělsku. Toto tvrzení ničím nedoložil. Podstatnou část synova života stěžovatel buď vykonával soudem uložený trest, nebo s ním bylo vedeno trestní řízení. Nelze tedy ani hovořit o morálních kvalitách stěžovatelovy osobnosti či o odpovědnosti ve vztahu k výchově vlastního dítěte. Osobnost stěžovatele tak nedává ani žádné záruky pro řádnou výchovu nezletilého R. Š.. Tvrzení o nápravě stěžovatele se totiž, jak vidno výše, objevuje v úzké časové souvislosti s vedením správního a soudního řízení v projednávané věci, tedy pod „pohružkou“ ztráty (neprodloužení) pobytového titulu. Nelze proto hovořit o naplnění nejlepšího zájmu dítěte ve spojitosti se soužitím se stěžovatelem. U syna stěžovatele je navíc závislost na stěžovateli (kterou blíže nespécifikoval, zda se jedná o závislost ekonomickou, emocionální či jinou) částečně popírána právě tím, že jeho syn musel často zastat „rolí otce“, neboť stěžovatel se nacházel v postavení obviněného, obžalovaného či odsouzeného v trestním řízení.

[32] K důkazním prostředkům předkládaným stěžovatelem až v řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud uvádí, že s ohledem na § 109 odst. 5 s. ř. s. nepřihlíží ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy byl vydán napadený rozsudek krajského soudu. Stejně tak krajský soud byl vázán skutkovým a právním stavem, který byl dán v době rozhodnutí žalované (§ 75 odst. 1 s. ř. s.) a správně nepřihlédl k tvrzeným skutkovým novotám v řízení před ním (srov. zejména bod [35] a násl. napadeného rozsudku krajského soudu).

[33] Prolomení výše uvedeného pravidla, které váže rozhodování soudu o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu na skutkový stav, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, je namístě v těch případech, v nichž by nepřihlédnutí k novým skutečnostem v řízení před správním soudem mělo přímo za následek dotčení nějakého základního práva, a to včetně práva na ochranu rodinného života podle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Tak tomu může být typicky ve věcech správního vyhoštění, ovšem i tam je třeba přistupovat k možnému prolomení § 75 odst. 1 jen zcela výjimečně (to uvádějí i rozsudky ze dne 14. 1. 2015, čj. 3 Azs 198/2014-24, případně ze dne 10. 9. 2015, čj. 2 Azs 163/2015-28, body 9 a 10; ani v jednom z těchto rozsudků ovšem soud neshledal důvod § 75 odst. 1 s. ř. s. prolomit).

[34] V pobytových věcech soud pravidelně zastává názor, že bude vždy třeba § 75 odst. 1 aplikovat (srov. přiměřeně rozsudek ze dne 7. 11. 2013, č. j. 2 As 59/2013 – 33). Pouze pokud by lpění na znění § 75 odst. 1 s. ř. s. a nezohlednění skutečností nastalých po právní moci správního rozhodnutí správním soudem mohlo přímo vést k zásahu do rodinného života žalobce, a tím k možnému porušení čl. 8 Úmluvy, bylo by vskutku namístě § 75 odst. 1 prolomit (typicky proto, že žalobce již nemá jiný prostředek ochrany proti zásahu do rodinného života).

[35] V rozsudku ze dne 16. 01. 2020, č. j. 4 Azs 453/2019 – 31, k tomu soud uvedl, že nejsou dány důvody k prolomení pravidla obsaženého v § 75 odst. 1 s. ř. s. a konstatoval, že „[p]řezkoumání rozhodnutí o zrušení povolení k trvalému pobytu stěžovatele společně se stanovením lhůty k vycestování z území České republiky totiž není pro stěžovatele poslední možností k uplatnění nových skutečností, na které nemohl poukázat již v řízení před správními orgány. Jedná se totiž o jedno z několika druhů správních řízení, které stěžovateli k obraně jeho práv a oprávněných zájmů poskytuje zákon o pobytu cizinců, případně také zákon č. 325/1999 Sb., o azylu. Na nově zjištěnou skutečnost tak stěžovatel může poukázat například v případném řízení o uložení správního vyhoštění nebo v žádosti o udělení azylu za účelem sloučení rodiny.“

[36] S tímto posouzením se Nejvyšší správní soud v nyní projednávané věci ztotožňuje, neboť ani neprodloužení platnosti pobytové karty rodinného příslušníka občana EU, byť spojené s příkazem k vycestování, nezamezuje cizinci, aby svou pobytovou situaci před okamžikem uplynutí lhůty k vycestování řešil jinak, např. novou žádostí o některý z pobytových titulů dle českého práva. V této souvislosti je nutné zdůraznit, že čl. 20 Smlouvy o fungování Evropské

unie (SFEU) v zásadě brání tomu, aby členský stát odepřel státnímu příslušníku třetího státu, na kterého jsou výživou odkázány jeho děti nízkého věku, jež jsou občany Unie, právo na pobyt v členském státě, v němž mají tyto děti bydliště a jehož mají státní příslušnost, neboť taková rozhodnutí by uvedené děti připravila o možnost skutečně využívat podstatné části práv spojených se statutem občana Unie (rozsudek velkého senátu Soudního dvora ze dne 8. 3. 2011, *Ruiž Zambrano*, C-34/09, EU:C:2011:124).

[37] Nejvyšší správní soud má (ve shodě s krajským soudem) pro výše uvedené za to, že v případě stěžovatele bylo neprodloužení jeho pobytového oprávnění přiměřeným zásahem do jeho soukromého a rodinného života.

[38] Námitku stěžovatele, že došlo k porušení jeho práv v souvislosti s tím, že správní orgány nejednaly s jeho manželkou a synem jako s účastníky, neshledal důvodnou. Manželka stěžovatele i jeho syn podali žalobu proti napadenému rozhodnutí společně se stěžovatelem, a tudíž měli možnost samostatně brojit proti dotčením svých práv. To se také v řízení stalo. Skutečnost, že neuhradili k výzvě soudu soudní poplatek, resp. že nepožádali o jeho prominutí, jde toliko k jejich tíži. Krajský soud pak jejich žalobní body (ve společné žalobě), resp. výtky, nevyloučil ze soudního přezkumu pro absenci účastenství manželky a syna na řízení. V projednávané věci tak soud účastenství rodinných příslušníků stěžovatele v souladu s rozsudkem ze dne 23. 10. 2019, č. j. 9 Azs 256/2019 - 22, č. 3937/2019 Sb. NSS, nevyloučil.

IV. Závěr a náklady řízení

[39] Stěžovatel se svými námitkami neuspěl. Jelikož Nejvyšší správní soud neshledal důvod pro zrušení napadeného rozhodnutí ani z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[40] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel ve věci neměl úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalované, které by jinak jakožto úspěšnému účastníkovi právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, pak v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. listopadu 2020

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu